

Dramatikerförbundet

Dnr: Ku2023/01093

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.kkm@regeringskansliet.se

Dramatikerförbundets yttrande över Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)

Inledning

Dramatikerförbundet är en intresseorganisation som organiserar dramatiker, manusförfattare och översättare verksamma inom film, scen, tv och radio samt på digitala plattformar.

Förbundet har en hög organisationsgrad och har idag sammanlagt cirka 750 medlemmar. Vi har ett uppdrag från medlemmarna att bevaka deras sociala och ekonomiska intressen. Vi arbetar därför aktivt kultur- och konstnärspolitiskt men även upphovsrättsligt för att stärka medlemmarnas ställning på alla relevanta områden. Vi har ramavtal för tv, film, scen, radio samt amatörteater. Förbundet har en omfattande juridisk rådgivning till sina medlemmar och driver även en skatteservice.

Många framtidsfrågor drivs gemensamt med andra inom ramen för KLYS. Vi ansluter därför till KLYS yttrande i sin helhet och väljer att i övrigt endast kommentera vissa punkter.

Allmänna synpunkter

Dramatikerförbundet värnar om ett fritt, obundet och rikt kulturliv för hela Sverige. För att Sverige ska bli ett land där fler röster får höras behövs en stark kulturell infrastruktur. Dramatikerförbundet välkomnar därför en utvärdering av Kultursamverkansmodellen och anser att utredningen genomfört en intressant analys av hur Kultursamverkansmodellen fungerat fram till idag. Men det finns en del frågetecken kring utredningens förslag som Dramatikerförbundet vill belysa.

Dramatikerförbundets främsta åsikt om utredningen är att den är svårläst och saknar tydliga förslag. Ett av de större orosmomenten är bristen på finansiell analys av kostnaderna för de föreslagna förändringarna. Något som, om den nya lagen som föreslås i utredningen går igenom, riskerar att urholka en redan ansträngd kulturbudget. Medel till regionerna och Kultursamverkansmodellen har sedan införandet inte räknats upp i förhållande till kostnadsökningarna i samhället. Modellen som den är utformad idag är redan underfinansierad.

I sammanfattningen står det *”Genomgående syftar våra förslag till att uppnå administrativa förenklingar och minskad detaljstyrning från statens sida”*. Det är svårt att spåra denna ambition i utredningen. Dramatikerförbundet menar att förslagen i stället bidrar till en allt större administrativ börda. Det finns även stora brister i planen för en utbyggd samverkansmodell. Dramatikerförbundet avstyrker breddning

Dramatikerförbundet

av Kultursamverkansmodellen och anser att man inte kan gå vidare med detta utan tydligare förslag för hur den administrativa och finansiella utmaningen ska lösas.

Gällande statens detaljstyrning som utredningen hävdar ska minskas av förslagen vill Dramatikerförbundet i stället påtala vikten om ett statligt ansvar för kulturen. Kulturpolitiken bör vara stark på nationell nivå för att garantera att alla medborgare får delta i och ha tillgång till kultur på lika villkor.

Vidare menar Dramatikerförbundet att det genomgående saknas ett kulturskaparperspektiv i utredningen. För att kulturen ska nå ut och finnas tillgänglig måste kulturpolitiken värna om de professionella kulturskaparna. Att kulturskaparna är osynliga i utredningen är också anmärkningsvärt eftersom deras arbete är centralt i en analys av en eventuell förändring av kultursamverkansmodellen.

9.1 Ett vidgat system för kultursamverkan

Dramatikerförbundet ställer sig negativ till en ny lag om samverkan mellan stat, region och kommun. Förbundet ser med oro på hur en sådan uppdelning kan bidra till att stora skillnader mellan större och mindre kommuner uppkommer. Det finns en risk att mindre kommuner inte har tillgång till samma kompetens i sin verksamhet. Analysen i utredningen angående kostnaderna för denna omläggning är även otillfredsställande.

Dramatikerförbundet instämmer med utredningen angående vikten av att det fria kulturlivet fortsatt tidigt ska vara med i utformandet och planeringen av kulturplanerna. Samt att det fria kulturlivet fortsatt ska kunna erhålla stöd från stat och region. Men möjligheterna för att detta ska bli verklighet försämras av förslagen i utredningen, vilka skapar en kraftigt ökad administration. Effekten kan därför bli att tid och ekonomi för samverkan inte kommer att räcka till.

9.2 Villkor för fördelning av statsbidrag

Dramatikerförbundet ställer sig principiellt positiv till utredningens förslag om att säkra den konstnärliga friheten. Förbundet anser däremot att det krävs större tydlighet kring hur detta ska bli verklighet.

9.3 En breddad modell med ny anslagsstruktur

Dramatikerförbundet avstyrker förslaget om att verksamhetsstöd ska fördelas schablonmässigt efter historiska nyckeltal. Genom att fördela bidrag utifrån historiska nyckeltal riskerar utvecklingen på kulturfältet att urholkas. Kulturen är i ständig förändring och det som gällde för några år sedan bör kanske inte vara vägledande idag.

9.4 Statens arbetsformer

Dramatikerförbundet

Dramatikerförbundet tillstyrker utredningens förslag om att mer koncentrerat utvärdera effekterna av samverkansarbetet med längre intervaller och redovisa detta i en skrivelse till riksdagen.

10.3 Kulturinstitutionen skolan

Dramatikerförbundet delar utredningens bedömning att: Det är avgörande att det offentliga skolsystemet kan ge alla elever, oavsett bakgrund, en kvalificerad kulturell orientering. De estetiska ämnena bör i grundskolan och gymnasiet tillmätas större vikt.

Det är allmänt känt att barn och ungdomar idag inte har samma möjligheter att få tillgång till kulturella upplevelser. Tillgången till konstnärliga aktiviteter är ojämn och påverkas av både barnens socioekonomiska status och var de bor. För att bekämpa denna ojämlikhet förespråkas återinförandet av de estetiska ämnena som obligatoriska på gymnasienivå.

Dramatikerförbundet vill även se ökad finansiering till kulturskolans verksamhet för att säkerställa att alla kommuner kan erbjuda kulturskoleplatser. På vårt område kan vi nu till exempel se hur behovet av 20-minuters pjäser till kulturskolan ökat drastiskt. Detta beroende på att lektionstiderna minskat och att man därför inte hinner spela längre pjäser. Med tanke på den betydelse kulturskolan har för återväxten inom kulturen är det alarmerande att lektionstiderna blir allt kortare och kortare.

Sammanfattningsvis

Dramatikerförbundet menar att utredningen inte har nått ända fram utan det krävs en ny grundligare analys innan man förändrar modellen för kultursamverkan.

Dramatikerförbundet understryker även behovet av att säkra en stark och långsiktig ekonomisk trygghet för kulturen. Endast genom att tillhandahålla en stadig finansiell grund kan kulturen bli autonom. Att starta med att bygga om Kultursamverkansmodellen i ett ekonomiskt svårt läge är inte att rekommendera.

Stockholm den 27 mars 2024

För Sveriges Dramatikerförbund,

Susin Lindblom Curman

Sveriges Dramatikerförbund
Drottninggatan 85
111 60 Stockholm

08-21 33 10